

Dokument ze zasedání

A9-0032/2024

7.2.2024

ZPRÁVA

o doporučení Evropského parlamentu Komisi týkajícím se probíhajících jednání o dohodě o postavení jednotek, pokud jde o operativní činnosti Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v Senegalu (2023/2086(INI))

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

Zpravodajka: Cornelia Ernst

OBSAH

	Strana
NÁVRH DOPORUČENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	14
POSTOJ A ZJIŠTĚNÍ ZPRAVODAJKY.....	15
PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY	18
STANOVISKO VÝBORU PRO ZAHRANIČNÍ VĚCI	19
INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	24
JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	25

NÁVRH DOPORUČENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Komisi týkajícího se probíhajících jednání o dohodě o postavení jednotek, pokud jde o operativní činnosti Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v Senegalu (2033/2086(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU), a zejména na čl. 77 odst. 2 písm. b) a d), čl. 79 odst. 2 písm. c) a čl. 218 odst. 3 a 4 této smlouvy,
- s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,
- s ohledem na Úmluvu o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a její dodatkový protokol,
- s ohledem na Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, její Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, a Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky,
- s ohledem na pravidlo 33 kapitoly V Mezinárodní úmluvy o bezpečnosti lidského života na moři nazvané „Tísňové situace: Povinnosti a postupy“,
- s ohledem na kapitolu 4 Mezinárodní úmluvy o pátrání a záchraně na moři o operačních postupech,
- s ohledem na Úmluvu OSN o námořním právu,
- s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech,
- s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV¹,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráži a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624²,
- s ohledem na závěry Evropské rady ze dne 9. února 2023,
- s ohledem na rozhodnutí Rady (EU) 2022/1169 ze dne 4. července 2022 o zmocnění k zahájení jednání o dohodě o postavení jednotek mezi Evropskou unií a Senegalskou

¹ Úř. věst. L 101, 15.4.2011, s. 1.

² Úř. věst. L 295, 14.11.2019, s. 1.

republikou týkající se operativních činností prováděných v Senegalské republice Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž³,

- s ohledem na Strategii EU pro boj proti obchodování s lidmi na období 2021–2025,
 - s ohledem na akční plán EU pro trasy přes západní Středomoří a Atlantik,
 - s ohledem na sdělení Komise ze dne 21. prosince 2021 nazvané „Vzorová dohoda o postavení jednotek podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráží a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624“ (COM(2021)0829),
 - s ohledem na své usnesení ze dne 19. května 2021 o ochraně lidských práv a vnější migrační politice EU⁴,
 - s ohledem na zprávu pracovní skupiny pro kontrolu agentury Frontex Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci ze dne 14. července 2021 o vyšetřování agentury Frontex k získání informací, která se týkají údajného porušování základních práv, a její doporučení,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 14. prosince 2023 o agentuře Frontex na základě šetření pracovní skupiny LIBE pro kontrolu agentury Frontex⁵,
 - s ohledem na čl. 114 odst. 4 a článek 54 jednacího řádu,
 - s ohledem na stanovisko Výboru pro zahraniční věci,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (A9-0032/2024),
- A. vzhledem k tomu, že Komise v červenci 2022 na základě rozhodnutí Rady (EU) 2022/1169 obdržela od Rady zmocnění vyjednat se Senegalskou republikou dohodu o postavení jednotek, která by umožnila, aby členové jednotek vyslaní Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) mohli na základě specializovaného operačního plánu plnit úkoly s výkonnými pravomocemi na území Senegalské republiky;
- B. vzhledem k tomu, že podle čl. 73 odst. 3 nařízení (EU) 2019/1896 platí, že za okolností vyžadujících vyslání jednotek pro správu hranic ze stálého útvaru do třetí země, v níž budou příslušníci těchto jednotek vykonávat výkonné pravomoci, uzavře Unie s dotčenou třetí zemí dohodu o postavení jednotek podle článku 218 SFEU;
- C. vzhledem k tomu, že dohoda o postavení jednotek se Senegalem a obdobná dohoda, která se v současné době vyjednává s Mauritánskou islámskou republikou, by byly prvními dohodami týkajícími se operativních činností prováděných agenturou Frontex uzavřenými s třetími zeměmi, které nejsou kandidáty na přistoupení k EU a jejichž právní

³ Úř. věst. L 181, 7.7.2022, s. 20.

⁴ Úř. věst. C 15, 12.1.2022, s. 70.

⁵ Přijaté texty, P9_TA(2023)0483.

režimy se značně liší od norem EU; D. vzhledem k tomu, že podle čl. 73 odst. 2 nařízení (EU) 2019/1896 při spolupráci s orgány třetích zemí musí agentura Frontex jednat v rámci politiky vnější činnosti Unie, a to i pokud jde o ochranu základních práv a osobních údajů a zásadu nenavrácení, zákaz svévolného zadržování a zákaz mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání;

- E. vzhledem k tomu, že Senegal je podle společné strategie EU-Senegal pro EU a její členské státy prioritní zemí; vzhledem k tomu, že jako jedna z klíčových složek posílené spolupráce mezi EU a Senegalem v oblasti řízení migrace je plánováno Talentové partnerství se Senegalem;
- F. vzhledem k tomu, že podle nařízení (EU) 2019/1896 platí, že v situacích, kdy Komise doporučí Radě, aby ji pověřila vyjednáním dohody se třetí zemí o postavení jednotek, měla by Komise posoudit situaci, pokud jde o základní práva, v oblastech, na které se daná dohoda v této třetí zemi vztahuje; vzhledem k tomu, že toto posouzení zatím nebylo provedeno; vzhledem k tomu, že ve své zprávě ze dne 21. května 2019 vyzvalo poradní fórum Frontexu agenturu Frontex, aby před zahájením jednání se třetími zeměmi provedla účinné posouzení dopadů na základní práva;
- G. vzhledem k tomu, že podle čl. 218 odst. 11 SFEU si členský stát, Evropský parlament, Rada nebo Komise mohou vyžádat posudek Soudního dvora Evropské unie (SDEU) o slučitelnosti zamýšlené dohody se Smlouvami; vzhledem k tomu, že je-li posudek SDEU negativní, nemůže zamýšlená dohoda vstoupit v platnost, pokud nedojde ke změně dohody nebo k revizi Smluv;
- H. vzhledem k tomu, že jakmile bude dohoda uzavřena, nic členskému státu, Evropskému parlamentu, Radě nebo Komisi nebrání, aby uznaly za vhodné vyžádat si toto stanovisko o slučitelnosti sjednané dohody o postavení jednotek se Smlouvami;
- I. vzhledem k tomu, že čl. 218 odst. 10 SFEU ukládá Komisi povinnost okamžitě a plně informovat Parlament ve všech etapách postupu uzavírání dohody o postavení jednotek;
- J. vzhledem k tomu, že vzorová dohoda o postavení jednotek uvedená v čl. 76 odst. 1 nařízení (EU) 2019/1896 má sloužit jako základ pro jednání Komise se Senegalem; vzhledem k tomu, že se v této dohodě zřizuje rámec spolupráce mezi agenturou Frontex a jejími jednotkami na straně jedné a příslušnými orgány dané třetí země na straně druhé, který stanoví kromě jiného rozsah operace, občanskoprávní a trestní odpovědnost, úkoly a pravomoci příslušníků jednotek a praktická opatření týkající se dodržování základních práv; vzhledem k tomu, že agentura Frontex musí zajistit plné dodržování základních práv během operací a mechanismus pro podávání a vyřizování stížností;
- K. vzhledem k tomu, že podle vzorové dohody o postavení jednotek uvedené v čl. 76 odst. 1 nařízení (EU) 2019/1896:
 - příslušníci jednotky Frontex obecně mohou plnit úkoly a vykonávat pravomoci na území třetí země pouze pod velením a zpravidla za přítomnosti příslušníků orgánů správy hranic dané třetí země a dodržují právní předpisy třetí země a také platné právo Unie a mezinárodní právo, orgány třetí země musí vydávat příslušníkům jednotky pouze takové povely, které jsou v souladu s operačním plánem, jedná se o jediný operační rámec, kde pracovníci EU působí pod velením třetího státu;

- příslušníci jednotky agentury Frontex jsou za všech okolností vyňati z trestní pravomoci třetí země a nesmí být ve třetí zemi nebo orgány třetí země zatčeni ani žádným způsobem zadrženi; o vzdání se vynětí z trestní pravomoci rozhoduje výkonný ředitel nebo domovský členský stát v závislosti na postavení příslušníka jednotky;
- L. vzhledem k tomu, že Senegal je zemí emigrace, tranzitu a přistěhovalectví; vzhledem k tomu, že migrace a mobilita jsou v Senegalu vnímány pozitivně; vzhledem k tomu, že právo na mobilitu je zakotveno v senegalské ústavě a přeshraniční mobilita mezi komunitami je běžná; vzhledem k tomu, že Senegal je již dlouhou dobu jednou z hlavních cílových zemí v západní Africe; vzhledem k tomu, že podle Mezinárodní organizace pro migraci žilo v roce 2018 v Senegalu 200 000 státních příslušníků jiných zemí; vzhledem k tomu, že v roce 2023 došlo k nárůstu počtu lodí odplouvajících ze Senegalu na Kanárské ostrovy; vzhledem k tomu, že většina lidí na lodích v roce 2023 byla senegalskými státními příslušníky; vzhledem k tomu, že „atlantická trasa“ je jednou z nejnebezpečnějších na světě co do počtu úmrtí, a to převážně z důvodu délky cesty přes moře a scházejících pátracích a záchranných kapacit; vzhledem k tomu, že Mezinárodní organizace pro migraci uvádí, že od roku 2014 na atlantické trase zahynulo nebo zmizelo na moři nejméně 3 519 osob; vzhledem k tomu, že byly hlášeny opakované případy vytlačování migrantů a uprchlíků z mauritánských a malijských hranic do Senegalu;
- M. vzhledem k tomu, že Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR) a lidskoprávní nevládní organizace vyjádřily obavy ohledně porušování práv na svobodu projevu a pokojné shromažďování a nepřiměřeného používání síly ze strany obranných a bezpečnostních složek; vzhledem k tomu, že v Senegalu byl omezen přístup k sociálním médiím a připojení k mobilnímu internetu; vzhledem k tomu, že lidé a nevládní organizace jsou trestně stíháni za to, že kritizují negativní dopady spolupráce mezi Senegalem a EU v otázkách migrace; vzhledem k tomu, že nevládní organizace zabývající se lidskými právy rovněž vyjádřily znepokojení nad řadou represí vůči osobám, které se snaží neoprávněně opustit Senegal;
- O. vzhledem k tomu, že současný právní rámec Senegalu neumožňuje účinnou ochranu dětí, obětí obchodování s lidmi ani LGBTIQ+ osob; vzhledem k tomu, že homosexuální styk je podle trestního práva považován za trestný čin, za nějž hrozí trest odnětí svobody;
- P. vzhledem k tomu, že Senegal je signatářským státem Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a jejího protokolu z roku 1967; vzhledem k tomu, že Senegal začlenil hlavní aspekty úmluvy do svého vnitrostátního azylového zákona z roku 1968, jehož novela z dubna 2022 do něj zahrnula postupy v případě osob bez státní příslušnosti a postupy pro odvolání; vzhledem k tomu, že Senegal neratifikoval Úmluvu Africké unie, která upravuje zvláštní aspekty problémů uprchlíků v Africe;
- Q. vzhledem k tomu, že Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) informoval, že v únoru 2022 se v Senegalu nacházelo 14 533 uprchlíků a 2 058 žadatelů o azyl; vzhledem k tomu, že kancelář úřadu UNHCR s příslušností pro vícero zemí, která má sídlo v Dakaru, oznámila, že v únoru 2022 bylo v Gambii, Guineji, Guineji-Bissau, Togu a Sieře Leone 6 017 senegalských uprchlíků a žadatelů o azyl;
- R. vzhledem k tomu, že Senegal je od září 2003 smluvní stranou Úmluvy OSN proti

nadnárodnímu organizovanému zločinu a jejich dodatkových protokolů; vzhledem k tomu, že v prosinci 2020 vláda svým nařízením zřídila Meziresortní výbor pro boj proti nelegální migraci; vzhledem k tomu, že tento výbor vypracoval pro boj proti nelegální migraci vnitrostátní strategii, která byla přijata dne 27. července 2023 a bude prováděna do roku 2032; vzhledem k tomu, že senegalský právní rámec týkající se převaděčství není v souladu s Úmluvou OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, podle níž by migranti neměli být po zadržení trestně stíháni;

- S. vzhledem k tomu, že Senegal od roku 2003 přijímá podporu EU a dvoustrannou podporu na správu hranic, včetně ostrahy hranic, zejména prostřednictvím nouzového svěřenského fondu EU pro Afriku a na základě jeho dvoustranné spolupráce se španělskou Guardia Civil; vzhledem k tomu, že Senegal od roku 2018 zřídil nejméně devět stanovišť hraniční kontroly a čtyři regionální oddělení pro boj proti převaděčství migrantů s cílem bojovat proti obchodování s lidmi a dalšími souvisejícími činnostmi; vzhledem k tomu, že Senegal byl z finančních prostředků EU vybaven pokročilými technologiemi sledování, včetně zařízení pro získávání údajů z telefonů, biometrických skenerů otisků prstů, dronů a prostředků pro noční vidění; vzhledem k tomu, že cílem je vytvořit africký integrovaný systém řízení hranic, který by propojil databáze Senegalu a dalších afrických zemí s údaji mezinárodních policejních agentur;
- T. vzhledem k tomu, že agentura Frontex prostřednictvím operace HERA také v letech 2006 až 2018 prováděla v Senegalu příležitostné společné operace; vzhledem k tomu, že tato spolupráce dosud nebyla vyhodnocena, pokud jde o její dopad na ochranu a dodržování lidských práv zadržených osob;
- U. vzhledem k tomu, že v Senegalu má nelegální migrace několik příčin, jimiž jsou konkrétně nedostatek bezpečných a legálních migračních cest a také obtížný přístup k schengenským vízům, chudoba, nejistá sociální situace a nezaměstnanost, zejména v rybářské komunitě; vzhledem k tomu, že rybářská komunita je ve skupinách lidí, kteří se snaží dostat na Kanárské ostrovy, velmi výrazně zastoupena;
- V. vzhledem k tomu, že nařízení (ES) č. 1049/2001⁶ kodifikuje právo osob oprávněně pobývajících v EU na veřejný přístup k dokumentům a rovněž stanovuje možnost poskytnout přístup k dokumentům osobám s bydlištěm mimo EU; vzhledem k tomu, že agentura Frontex omezuje přístup ke svým dokumentům na státní příslušníky nebo rezidenty zemí EU nebo zemí schengenského prostoru, včetně právnických osob s bydlištěm nebo sídlem v těchto zemích, ačkoli je stále aktivnější na územích mimo EU, přičemž v některých případech disponuje výkonnými pravomocemi a mandátem k použití síly; vzhledem k tomu, že opatřeními agentury Frontex ve třetích zemích jsou dotčeni téměř výhradně občané nebo rezidenti zemí mimo EU; vzhledem k tomu, že organizace občanské společnosti v Senegalu se dostávají k informacím o možné dohodě o postavení jednotek jen stěží; vzhledem k opakovaným zprávám o tom, že zatčení a zadržení migranti a uprchlíci jsou navraceni přes mauritánské a malijské hranice zpět do Senegalu a že stejně je tomu v případě senegalských státních příslušníků zadržených ve městě Ad-Dakhla, kteří jsou do Senegalu navraceni autobusem přes území Mauritánie;
- X. vzhledem k tomu, že agentura Frontex je právně zavázána dodržovat právní předpisy EU

⁶Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. L 145, 31. 5. 2001, s. 43).

k zajištění toho, aby byla během operací v plné míře respektována základní práva; vzhledem k tomu, že dohodu o postavení jednotek lze uzavřít pouze pod podmínkou, že bude striktně vyžadovat dodržování ochrany lidských práv a osobních údajů, zásady nenavrácení, zákazu svévolného zadržování a zákazu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, jak je zakotveno v čl. 73 odst. 2 nařízení (EU) 2019/1896, a to i během operací;

- Y. vzhledem k tomu, že velká část evropské rozvojové pomoci je podmíněna bojem proti nelegální migraci⁷;
1. konstatuje, že oficiální jednání mezi EU a Senegalem o uzavření dohody o postavení jednotek, která umožní rozmístit v Senegalu jednotky pro správu hranic agentury Frontex, zatím nezapočala; bere na vědomí probíhající výměnu názorů se senegalskými orgány; konstatuje, že senegalská vláda není ochotna dohodu o postavení jednotek podepsat a v první fázi přistoupila k jednáním o pracovní dohodě;
 2. uznává, že se senegalská vláda svým aktivním členstvím v Radě pro lidská práva mezi lety 2018 a 2023 snažila o dodržování lidských práv nebo zlepšování situace v této oblasti, přestože se Senegal potýká v oblasti lidských práv s obtížnou situací; vyjadřuje znepokojení nad rostoucím počtem zpráv o porušování lidských práv v Senegalu, zejména těch, které se týkají použití síly nebo špatného zacházení s migranty při hraničních kontrolách a nárůstu kriminalizace občanské společnosti; poukazuje na opakované případy nuceného navracení migrantů a uprchlíků z mauritánských a malijských hranic do Senegalu a tuto praxi odsuzuje; opakuje a zdůrazňuje, že agentura Frontex by se neměla na žádné formě nuceného navracení podílet; domnívá se, že případné uzavření dohody o postavení jednotek mezi EU a Senegalem, která by agentuře Frontex svěřovala výkonné pravomoci v zemi, by znamenalo vysoké riziko, že se agentura Frontex stane spoluvinníkem přímého a nepřímého porušování základních práv nebo nedodržování povinností mezinárodní ochrany; je přesvědčen, že tato rizika jsou závažné povahy a pravděpodobně budou dlouhodobě přetrvávat;
 3. je znepokojen možným dopadem dohody o postavení jednotek na svobodu pohybu osob zaručenou Smlouvou o Hospodářském společenství států západní Afriky, která stanoví vytvoření zóny volného pohybu zboží, kapitálu a osob v dlouhodobém horizontu, a také dopadem na právo odejít a právo na azyl;
 4. je znepokojen tím, že senegalští státní příslušníci, organizace občanské společnosti a sdělovací prostředky nemají přístup k informacím o podpoře EU a dvoustranné podpoře senegalských orgánů v oblasti ostrahy hranic; v této souvislosti vyzývá agenturu Frontex, aby využila možnosti poskytnout přístup k dokumentům osobám s bydlištěm mimo EU a právníkům osobám usazeným ve třetích zemích nebo majícím sídlo ve třetích zemích v souladu s nařízením (ES)1049/2001;
 5. domnívá se, že ustanovení vzorové dohody o postavení jednotek je nutno upravit tak, aby výše uvedené vážné nedostatky řešila, neboť ty by mohly vést v případě porušení základních práv k závažným problémům při stanovování odpovědnosti, a proto je třeba

⁷ Výzkumná služba Evropského parlamentu, '[Briefing –Growing impact of EU migration policy on development cooperation](#)', říjen 2016.

se jimi náležitě zabývat;

6. vyzývá Komisi, aby před zahájením jednání se třetími zeměmi o uzavření dohod o postavení jednotek prováděla předběžné posouzení dopadu na základní práva s relevancí z hlediska možného vyslání pracovníků agentury Frontex, aby bylo možné plně zvážit dopad případné spolupráce a jednat o nezbytných zárukách v souladu s 88. bodem odůvodnění nařízení (EU) 2019/1896; vyzývá Komisi, aby toto posouzení dopadů, které k lítosti Parlamentu dosud nebylo provedeno, zveřejnila, nebo je alespoň sdílela se spolunormotvárci;
7. je toho názoru, že rozmístit pracovníky agentury Frontex v Senegal a provádět operace s místními a regionálními bezpečnostními silami lze pouze tehdy, bude-li možné zajistit migrantům a žadatelům o azyl odpovídající ochranu lidských práv v průběhu celého procesu jejich žádosti nebo návratu;
8. bere na vědomí, že senegalská vláda se staví k této spolupráci jen zdráhavě; vyjadřuje z výše uvedených důvodů k možnému uzavření dohody o postavení jednotek své výhrady;
9. důrazně vyzývá Komisi a agenturu Frontex, aby s přihlédnutím ke skutečnosti, že agentura Frontex stále více působí ve třetích zemích, bezodkladně přijaly následující opatření pro případ, že by byla jednání o dohodě o postavení jednotek mezi agenturou Frontex a Senegalem zahájena; žádá tedy, aby

9.1 Evropská komise

- a. v souladu s postupem úředníka agentury Frontex pro otázky základních práv při zahajování operací na území třetí země a ve spolupráci s tímto úředníkem před zahájením jednání se třetími zeměmi o uzavření dohod o postavení jednotek vždy prováděla předběžné posouzení dopadu na základní práva podle 88. bodu odůvodnění nařízení (EU) 2019/1896, aby bylo možné plně zvážit dopad případné spolupráce a jednat o nezbytných zárukách; zpřístupnila tato posouzení dopadů veřejnosti;
- b. zajistila, že zaměstnanci agentury Frontex, kteří v souvislosti se svou činností v Senegal získali imunitu, budou muset i nadále nést odpovědnost podle právních předpisů EU nebo členských států v zájmu zaručení právní jistoty; ve spolupráci s výkonným ředitelem agentury Frontex přijala pokyny týkající se zbavení vyslaného personálu imunity, s upřesněním toho, jak budou vyřizovány žádosti orgánů třetích zemí, a ustanovením významné funkce úředníka pro otázky základních práv;
- c. zajistila dostatečné a dostupné vnitřní a vnější mechanismy, které příslušníkům třetích zemí umožní podávat agentuře Frontex stížnosti, v souladu s doporučeními evropského veřejného ochránce práv;
- d. zajistila bezpečné a legální cesty do EU pro senegalské státní příslušníky a migranty, včetně uprchlíků, kteří v Senegal žijí nebo pro něž je Senegal zemí tranzitu, a to i pokud jde o zprostředkovatelskou úlohu při udělování schengenských víz;

- e. zajistila, aby politiky EU týkající se rozvojové pomoci i veškerá spolupráce se třetími zeměmi v oblasti migrace a správy hranic, včetně ostrahy hranic, byly prováděny zcela transparentně a jejich provádění bylo podrobeno parlamentní kontrole;
- f. zapojila se do pravidelného dialogu s místními organizacemi na ochranu lidských práv a dalšími nevládními organizacemi v Senegal, které chrání a podporují práva migrantů s ohledem na situaci v oblasti lidských práv v zemi;
- g. podporovala v Senegal místní organizace občanské společnosti, které chrání a prosazují práva migrantů, žadatelů o azyl, navrácených senegalských migrantů a potenciálních migrantů, jakož i organizace, které monitorují spolupráci senegalských orgánů s agenturou Frontex;
- h. podmínila veškerou materiální podporu senegalských pohraničních orgánů plným dodržováním základních práv a zajistila, aby bylo prováděno monitorování;
- i. zahrnula do dohody o postavení jednotek výslovné záruky, které by vyslaným příslušníkům umožňovaly nedodržet příkazy vydané senegalskými orgány, jež by byly v rozporu se závazky agentury Frontex v oblasti základních práv vyplývajícími z práva EU a z mezinárodního práva;
- j. zdržela se začlenění zvláštních ustanovení, která by umožňovala prozatímní uplatňování dohody předtím, než Evropský parlament posoudí, zda s dohodou vysloví svůj souhlas;
- k. začlenila jasné pokyny, a pokud to bude považováno za nezbytné, rovněž zmírňující opatření pro boj proti korupci v určených oblastech spolupráce mezi příslušníky agentury Frontex a senegalskými orgány a bezpečnostními silami, jakož i záruky pro předcházení zneužívání materiální podpory EU;
- l. souběžně s jednáními o dohodě o postavení jednotek i nadále poskytovala podporu a zdroje na pomoc senegalským orgánům při vytváření komplexního právního azylového systému založeného na základních právech a odpovídajícího pokynům a praxi UNHCR, včetně další podpory budování kapacit ze strany senegalských vnitrostátních institucí působících v oblasti lidských práv a organizací občanské společnosti zaměřujících se na lidská práva; poskytla příslušným senegalským orgánům školení v oblasti základních práv, jež mají být klíčovou složkou výkonných operací v zemi, včetně školení o povinnostech týkajících se pátracích a záchranných operací a o právech dotčených osob, mimo jiné na odvolání proti podání stížnosti;
- m. zajistila, aby jakékoliv případné budoucí nasazení agentury Frontex probíhalo v právním rámci, na základě kterého mohou osoby v nouzi účinně uplatňovat přístup k řízením o mezinárodní ochraně, včetně přístupu k informacím, právní pomoci, tlumočnickým službám a nezbytné podpoře, a ve kterém je zaručena nezávislost soudních institucí a institucí působících v oblasti lidských práv;
- n. zahrnula do případné dohody o postavení jednotek ustanovení a záruky týkající se náležité ochrany lidských práv s cílem zajistit, aby senegalské orgány během

operací dodržovaly základní práva, a to včetně ustanovení o monitorování dodržování předpisů a jasně formulovaných ustanovení, která v případě nedodržení zaručí odpovědnost; zajistila, aby senegalské orgány zřídily nezávislý a účinný mechanismus pro podávání a vyřizování stížností odpovídající mechanismu pro podávání a vyřizování stížností zřízeného agenturou Frontex v souladu s článkem 111 nařízení (EU) 2019/1896;

- o. během jednání o dohodách o postavení jednotek a při jejich provádění vždy dodržovala nejprísnější normy práva v oblasti lidských práv a zajišťovala soulad se všemi příslušnými úmluvami, dohodami a normami týkajícími se lidských práv, jimiž je EU právně vázána;
- p. v plném rozsahu a pravidelně informovala Evropský parlament o všech krocích postupu jednání v souladu s čl. 218 odst. 10 SFEU, jakož i v obecné rovině, a informovala jej i před zahájením jednání se třetími zeměmi o dohodách o postavení jednotek;

9.2 Agentura Frontex

- a. při rozhodování o tom, zda zahájit společnou operaci v Senegalu, zajistila účinné, aktivní a včasné konzultace s úředníkem pro otázky základních práv v souladu s požadavky nařízení (EU) 2019/1896; sdílela stanoviska úředníka pro otázky základních práv k operačním plánům ve třetích zemích s Evropským parlamentem;
 - b. zřídila spolehlivý, nezávislý, účinný a snadno přístupný mechanismus pro podávání a vyřizování stížností, který státním příslušníkům třetích zemí a osobám potenciálně dotčeným činností agentury Frontex na území Senegalu umožní účinně usilovat o nápravu prostřednictvím externích subjektů, jako je evropský veřejný ochránce práv, SDEU nebo jiný subjekt; zajistila, aby tento mechanismus pro podávání a vyřizování stížností zaručoval anonymitu a utajení jednotlivců podávajících zprávy o činnostech agentury Frontex, které porušují lidská práva;
 - c. prováděla pravidelná hodnocení společných operací v Senegalu se zaměřením na základní práva; sdílela tato hodnocení s Evropským parlamentem a Radou a zveřejňovala je;
 - d. zajistila právo na přístup veřejnosti k dokumentům i pro osoby s bydlištěm mimo EU;
10. důrazně vyzývá Komisi a agenturu Frontex, aby v případě, že budou jednání o dohodě o postavení jednotek mezi agenturou Frontex a Senegalem uzavřena, bez dalších prodlev přijaly následující konkrétní opatření:

10.1 Evropská komise

- a. zajistila a sdílela pravidelná hodnocení uplatňování ustanovení dohody a provádění společných operativních činností s důrazem na dopad na základní práva a zahrnula vhodný mechanismus pro monitorování dodržování základních práv v rámci činností agentury Frontex;

10.2 Agentura Frontex

- a. zajistila důsledné, pravidelné a transparentní podávání zpráv o činnostech agentury Frontex, jež budou v Senegalů podle případné dohody o postavení jednotek prováděny, přičemž se zaměří na dodržování lidských práv a na situaci v oblasti lidských práv v zemi;
- b. zapojila poradní fórum agentury Frontex do vývoje ohledně dohody o postavení jednotek podle článku 108 nařízení (EU) 2019/1896 a vedla s ním konzultace v souladu se svými pracovními postupy a mandátem, mimo jiné i o možném uspořádání návštěvy na místě v Senegalů; umožnila nevládním zúčastněným subjektům ze třetích zemí, v nichž agentura Frontex působí nebo plánuje působit, aby podaly žádost o členství v poradním fóru agentury Frontex;
- c. v zájmu zajištění odpovědnosti dostála v souladu se svými stávajícími postupy svým závazkům řešit přímé i nepřímé porušování lidských práv, jehož se dopustili její zaměstnanci v Senegalů;
- d. zajistila, aby jakýkoli operační plán zavádějící operace na území Senegalů:
 - i. zakotvoval spolehlivý a formální mechanismus pro podávání stížností agentuře Frontex nebo příslušným senegalským orgánům v souvislosti s jednáním nebo nečinností vyslaných pracovníků či hostitelských pracovníků v zemi v souladu s článkem 111 nařízení (EU) 2019/1896; zahrnoval jasná ustanovení o nástrojích pro následná opatření a prosazování poté, co jsou stížnosti podány, a srozumitelně o těchto následných opatřeních informoval;
 - ii. ve spolupráci se senegalskými orgány zajišťoval přítomnost agentury Frontex v kritických oblastech, kde je pravděpodobné zadržení migrantů, a zaručoval, aby úředník pro otázky základních práv a osoby pověřené sledováním základních práv měli plný přístup do operační oblasti v souladu se standardním operačním postupem úředníka pro otázky základních práv, s cílem dosáhnout toho, aby byl k dispozici nezávislý mechanismus pro dohled nad činnostmi agentury Frontex v Senegalů a pro jejich hodnocení, a zajistit přijetí jasných závazků, pokud jde o transparentnost a sdílení informací o činnostech agentury Frontex;
 - iii. zajišťoval, aby úředník pro otázky základních práv do Senegalů trvale vyslal osobu pověřenou sledováním základních práv, která by v této zemi dohlížela na operace a monitorovala spolupráci v oblasti základních práv v souladu s nařízením (EU) 2019/1896;
 - iv. zahrnoval zvláštní pokyny pro zpracování žádostí o azyl od zranitelných migrantů, zejména dětí, nezletilých osob bez doprovodu, žen, osob LGBTQI+ a příslušníků komunit, kteří ve své zemi původu čelí cílenému násilí nebo diskriminačnímu stíhání;
 - v. zajišťoval smysluplné konzultace, dialog a zapojení organizací občanské společnosti a příslušných zúčastněných stran po celou dobu plánování, provádění a hodnocení operací v Senegalů, včetně šíření informací;

- vi. zajišťoval, aby shromažďování a analýza veškerých osobních údajů probíhaly plně v souladu s nařízením (EU) 2018/1725⁸ a byla při nich dodržována základní práva;
 - e. podepsala se Senegalem memorandum o porozumění s cílem sladit mechanismy pro podávání a vyřizování stížností;
 - f. zajistila, aby vnitrostátní orgány, instituce působící v oblasti lidských práv a organizace občanské společnosti měly v souladu s nařízením (ES) č. 1049/2001 přístup ke všem informacím, které považují za nezbytné ke kontrole dopadu dohody o postavení jednotek na zvládání migrace v Senegalu a k prozkoumání veškerých rizik a důsledků pro lidská práva;
11. připomíná, že porušování lidských práv, které je závažného charakteru nebo by mohlo pokračovat, je důvodem pro zpochybnění přítomnosti zaměstnanců agentury Frontex a mělo by vyvolat přehodnocení nebo pozastavení vyslání pracovníků agentury Frontex do Senegalu v souladu s čl. 46 odst. 4 nařízení (EU) 2019/1896 a článkem 18 vzorové dohody o postavení jednotek; vyzývá agenturu Frontex, aby veškeré takové jednání odsoudila, a přešla tak jakékoli spoluúčasti na porušování lidských práv, a aby spolupracovala s příslušnými orgány s cílem zajistit u všech případů údajného porušování lidských práv jejich rychlé a nestranné vyšetření;
12. vyzývá EU a senegalské orgány, aby umožnily inkluzivní, konstruktivní a transparentní dialog; v této souvislosti zdůrazňuje, že je důležité, aby se EU zapojila do pravidelného dialogu s místními organizacemi na ochranu lidských práv a dalšími nevládními organizacemi o situaci v oblasti lidských práv v Senegalu;
-
- ◦
13. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto doporučení Radě, Komisi, Evropské agentuře pro pohraniční a pobřežní stráž, jejímu úředníkovi pro otázky základních práv, vládě Senegalu a signatářům Samojské dohody mezi Evropskou unií a skupinou afrických, karibských a tichomořských zemí.

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 39).

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Když vstoupilo v platnost nařízení 2019/1896 (dále jen „nařízení“), výrazně se rozšířil mandát Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), včetně jejích možností působit ve třetích zemích. Nařízení zmocňuje agenturu vyslat zaměstnance v rámci operativní činnosti na území třetí země, která nesdílí společné hranice s členským státem EU, uskutečňované v rozsahu nezbytném pro plnění úkolů agentury stanovených v nařízení.

K vytvoření právního rámce pro plnění výkonných činností na území třetí země je zapotřebí uzavření tzv. dohody o postavení jednotek. Ta představuje mezinárodní dohodu mezi EU a třetí zemí na základě článku 218 SFEU. Pokud jde o postup, Rada pověřuje Evropskou komisi, aby sjednala tuto dohodu jménem EU, přičemž EU je podle tohoto článku povinna plně a okamžitě informovat Evropský parlament ve všech fázích postupu. Jak je zakotveno v čl. 54 odst. 5 nařízení (EU) 2019/1896, Evropská komise bude vést jednání na základě takzvané „vzorové dohody o postavení jednotek“, která je obsažena ve sdělení COM(2021)829. Po ukončení jednání by měl být Evropský parlament vyzván, aby o dohodě hlasoval tak, jak byla vyjednána, a vyjádřil svůj souhlas předtím, než vstoupí v platnost.

Rozhodnutí Rady (EU) 2022/1169 zmocnilo dne 4. července Komisi vyjednat dohodu o postavení jednotek se Senegalskou republikou týkající se operativních činností prováděných agenturou Frontex na území Senegalu. Toto rozhodnutí doprovázela směrnice pro jednání, v níž se Rada vyjádřila, že nevidí žádné konkrétní důvody pro odchýlení se od vzorové dohody o postavení jednotek, a Komise by se tak měla během jednání snažit zachovat její podstatu. Souběžně bylo přijato rozhodnutí zahájit jednání s Mauritánskou islámskou republikou.

Dne 9. února 2023 Rada zdůraznila svou politickou podporu úsilí o „externalizaci“ činnosti agentury Frontex tím, že ve svých závěrech vyzvala, aby byla urychleně uzavřena jednání o nových a revidovaných dohodách o postavení jednotek, a to i se Senegalem a Mauritánií. Případná dohoda o postavení jednotek se Senegalem by agenturu Frontex poprvé za její existenci pověřila plněním výkonného mandátu na území třetí země, která nesousedí s členským státem EU ani se zeměpisně nenachází v Evropě. Tento krok by měl zásadně odlišné důsledky ve srovnání s činnostmi prováděnými podle současných dohod o postavení jednotek.

Stávající signatářské státy dohod o postavení jednotek agentury Frontex sdílejí ambici stát se v krátkodobém horizontu součástí EU, což znamená, že jsou v procesu sladění svých právních rámců s *acquis* EU – včetně základních práv. Navíc jsou všechny smluvními stranami Rady Evropy, tedy vázány Evropskou úmluvou o lidských právech. Na rozdíl od Senegalu jsou tyto země vázány rámci, které do určité míry pomáhají zabezpečit unijní normy pro základní práva.

Vzhledem k významným důsledkům a precedentu vytvořenému uzavřením dohody o postavení jednotek agentury Frontex s mimoevropskou třetí zemí se Evropský parlament rozhodl během vyjednávání dohody o postavení jednotek provést rozsáhlejší postup, vedle poměrně omezeného postupu souhlasu. Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci – který je odpovědný za kontrolu agentury Frontex – se rozhodl vypracovat tuto zprávu z vlastního podnětu již ve fázi vyjednávání s cílem poskytnout Komisi doporučení týkající se

procesu vyjednávání. Vzhledem k vnější povaze dohody o postavení jednotek a rozměru lidských práv vydal k této zprávě stanovisko Podvýbor pro lidská práva (DROI).

Pokud jde o postup, svolala zpravodajka dvě schůze se stínovými zpravodaji, na kterých byly klíčové zúčastněné strany vyzvány, aby vyjádřily své názory k této záležitosti. První schůze se zúčastnili zástupci agentury Frontex, kteří nahradili výkonného ředitele agentury Frontex, a zástupce úředníka pro otázky základních práv. Byly rovněž pozvány senegalské orgány, ty se však nezúčastnily. Druhé schůze se zúčastnila Evropská komise – jako vyjednávací subjekt – a také jeden výzkumný pracovník s odbornými znalostmi v oblasti lidských práv a mezinárodního práva.

POSTOJ A ZJIŠTĚNÍ ZPRAVODAJKY

Zpravodajka je obecně znepokojena důrazným prosazováním dohody o postavení jednotek mezi agenturou Frontex a Senegalem ze strany EU, přestože Senegalská republika o tuto dohodu o postavení jednotek neprojevila zájem. Zpravodajka je obecně znepokojena logikou podmíněnosti a neokolonialismu, které takové prosazování provází, v zemi, kde je migrace vnímána jako pozitivum a hybná síla rozvoje. Zpravodajka je názoru, že dohody se zeměmi, které si tyto dohody nepřejí, by z principu neměly být vyžadovány ani vynucovány silou.

Zpravodajka je konkrétně znepokojena tím, že předpokládaná dohoda se Senegalem o postavení jednotek agentury Frontex bude bránit volnému pohybu osob a ohrozí regionální integraci v regionu Hospodářského společenství států západní Afriky (ECOWAS). Protokol společenství ECOWAS o volném pohybu osob a z něho vyplývající prostor volného pohybu osob začaly fungovat v roce 1979, tedy před vytvořením schengenského prostoru, a stanoví, že se lidé po dobu až 90 dní mohou volně pohybovat na území jiných států ECOWAS za předpokladu, že mají cestovní doklad. Vzhledem k tomu, že dohoda o postavení jednotek by mohla upřít pozornost na správu hranic Senegalů, které tento stát sdílí se sousedními zeměmi, zejména pak na pozemní hranice Senegalů (s Mauritánií, Mali, Gambií a Guineou-Bissau), dohoda by se zaměřila především na tuto problematiku. Podobné případy související s překážkami volného pohybu způsobenými dohodami EU nebo vnitrostátními právními předpisy, které byly přijaty pod tlakem EU, byly předloženy Soudnímu dvoru společenství ECOWAS. Poslední stížnost podal stát Niger a týká se zákona č. 2015-36 o obchodování s nelegálními migranty. Nedávná krize v Nigeru je příkladem toho, jaké negativní dopady mohou mít takové dohody na hospodářství zemí. V Nigeru jsme svědky humanitární krize, při níž opět nejvíce trpí migranti a uprchlíci. Společenství ECOWAS je historickým úspěchem, stejně jako schengenský prostor, který by neměl být ohrožován vysláním agentury EU pro pohraniční a pobřežní stráž do jednoho z členských států ECOWAS.

Dohoda o postavení jednotek agentury Frontex by zapadla do obecného přístupu EU snažícího se o externalizaci jejích migračních politik. Tento trend je již patrný v obecné migrační spolupráci mezi EU a Senegalem a rovněž ve financování ostrahy hranic v Senegalů. Zpravodajka nepodporuje opatření v oblasti externalizace související s migrací, nýbrž se domnívá, že EU a její členské státy by měly nést svou odpovědnost za migraci a žadatele o azyl tím, že by migrantům a žadatelům o azyl měly otevřít bezpečné a legální cesty. Dále se zpravodajka obává, že externalizace problematiky hranic EU pod taktovkou agentury Frontex pouze přinutí lidi využívat nebezpečnější migrační trasy, a je přesvědčena, že narůstající počet

kontrol v kombinaci s nedostatkem záchranných operací a nedostatečnou koordinací záchranných operací na moři a na souši by tento trend pravděpodobně jen stvrdil.

V tomto kontextu návrh zprávy uvádí, že jednání mezi EU a Senegalem o uzavření dohody o postavení jednotek, která umožní rozmístit v Senegalu jednotky Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), doposud nezapočala, a bere na vědomí neochotu senegalské vlády takovou dohodu podepsat. Vyjadřuje rovněž znepokojení nad zhoršující se situací v oblasti základních práv v Senegalu a domnívá se, že případné uzavření dohody o postavení jednotek mezi EU a Senegalem, která by umožňovala výkon výkonných pravomocí agenturou Frontex v Senegalu, by znamenalo vysoké riziko, že se agentura Frontex stane spoluvíníkem přímého a nepřímého porušování základních práv nebo závazků mezinárodní ochrany, které by bylo závažné povahy a pravděpodobně dlouhodobě přetrvávalo. Zdůrazňuje možné negativní důsledky pro region ECOWAS, a zejména dopad na právo odejít a právo na azyl. Vyzdvihuje, že vzorová dohoda o postavení jednotek ani zdaleka neřeší výše uvedené vážné obavy a mohla by vyústit ve vážné nedostatky ve vyvozování odpovědnosti v případě porušování základních práv. Rovněž kritizuje chybějící posouzení dopadů na základní práva, které Komise dosud neprovedla.

V tomto kontextu zpravodajka nepodporuje uzavření dohody o postavení jednotek se Senegalem a doporučuje Komisi, aby příslušná jednání nezahajovala.

Zpravodajka dále s ohledem na zvýšenou přítomnost agentury Frontex ve třetích zemích předkládá ve své zprávě doporučení Komisi a agentuře Frontex, kterými je, podle názoru zpravodajky, potřeba se bezodkladně zabývat. V rámci doporučení, jimiž se má Komise a agentura bezodkladně zabývat, se zpravodajka soustředí především na předběžné posouzení dopadu na základní práva, které by Komise měla provádět a dosud neprovedla, ustanovení o vynětí z trestní pravomoci ve vzorové dohodě o postavení jednotek, jakož i řešení obecnější spolupráce v oblasti migrace mezi EU a Senegalem se zaměřením obecně na legální cesty pro migranty a uprchlíky, kteří v zemi žijí nebo jí projíždějí, a zajištění toho, aby veškerá podpora pohraničním orgánům třetích zemí byla podmíněna plným dodržováním základních práv. Pokud jde o agenturu, je důraz kladen na významnou roli úředníka pro otázky základních práv, účinný mechanismus pro podávání a vyřizování stížností ohledně činnosti vykonávané agenturou na území třetí země, důsledný přezkum činnosti agentury ve třetích zemích a přístup k dokumentům v této souvislosti.

Bez ohledu na to zpravodajka rovněž předkládá doporučení Komisi a agentuře, která by podle zpravodajky měla být řešena v případě, že jednání o dohodě o postavení jednotek budou zahájena.

Zpravodajka se tímto způsobem snaží řešit výše zmíněné nedostatky, pokud by jednání o dohodě o postavení jednotek byla zahájena, dříve než bude Evropský parlament požádán o souhlas s dohodou o postavení jednotek. Tato doporučení adresovaná Komisi se zaměřují na řešení právních nedostatků vzorové dohody o postavení jednotek a zabezpečení toho, že činnost agentury Frontex bude probíhat pouze v zemích, kde lze zaručit základní práva a přístup k mezinárodní ochraně. To zahrnuje zajištění odpovědnosti a kontroly v souvislosti s těmito právy při činnostech vykonávaných senegalskými orgány, jakož i zaměstnanci agentury Frontex. Zpravodajka rovněž doporučuje, aby byl Evropský parlament plně informován ve všech fázích jednání. Zpravodajka doporučuje agentuře Frontex zajistit důsledné, pravidelné a transparentní podávání zpráv o svých činnostech prováděných

v Senegalu podle případné dohody o postavení jednotek a plnit v souladu se stávajícími postupy svůj závazek řešit přímé a nepřímé porušování lidských práv ze strany svých zaměstnanců v Senegal. Zpravodajka dále předkládá konkrétní doporučení týkající se případného operačního plánu, na jehož základě by byly zahájeny operace na území Senegalu. Dále zpravodajka doporučuje, aby agentura zajistila, aby vnitrostátní orgány, instituce působící v oblasti lidských práv a organizace občanské společnosti měly přístup ke všem informacím, které považují za nezbytné ke kontrole dopadu dohody o postavení jednotek v Senegal a ke kontrole postupů senegalských bezpečnostních sil a agentury Frontex při řízení migrace, jakož i rizik a důsledků v oblasti lidských práv.

Zpravodajka má za to, že Evropský soudní dvůr by měl formálně posoudit, zda je sjednaná dohoda o postavení jednotek slučitelná se Smlouvami, jak je zakotveno v čl. 218 odst. 11 SFEU, zejména pokud jde o odpovědnost agentury za činnosti prováděné na území Senegalu, a to s ohledem na značné rozdíly mezi právním rámcem EU a Senegal.

Zpravodajka doporučuje, aby Evropská komise důkladně zvažila doporučení Parlamentu ve světle nárůstu operací agentury Frontex ve třetích zemích a obecného vývoje směrem k externalizaci migračních politik EU.

Zpravodajka doporučuje, aby agentura Frontex důkladně zvažila doporučení Parlamentu a úzce spolupracovala s úředníkem pro otázky základních práv s cílem řešit problémy uvedené ve zprávě a zaručit plnění povinností souvisejících se základními právy.

**PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY,
OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY**

Zpravodajka v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu prohlašuje, že při vypracování zprávy až do okamžiku jejího přijetí ve výboru obdržela podněty od těchto subjektů nebo osob:

Subjekt nebo osoba
Ms Alexandra SÁ CARVALHO, Deputy Head of Unit, International Affairs (HOME.A.3)
Ms Corinna ULLRICH, Head of Unit, Schengen & External Borders (HOME.B.1)
Ms Lauren SEIBERT, Researcher & Advocate, Refugee and Migrant Rights Division; Human Rights Watch
Mr Goetz Brinkmann, Director of International and European Cooperation Division, Frontex
Ms Jagoda Walorek, Senior Fundamental Rights Monitor in charge of the cooperation with Third Countries, Frontex
Sophie Duval, CCFD-Terre Solidaire

Výše uvedený seznam je sestaven na výhradní odpovědnost zpravodajky.

STANOVISKO VÝBORU PRO ZAHRANIČNÍ VĚCI

pro Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

k probíhajícím jednáním o dohodě o postavení jednotek, pokud jde o operativní činnosti Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v Senegalu (2023/2086(INI))

Zpravodaj: Jan-Christoph Oetjen

NÁVRHY

Výbor pro zahraniční věci vyzývá Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil tyto návrhy:

1. bere na vědomí jednání mezi EU a Senegalem o uzavření dohody o postavení jednotek, která umožní rozmístit v Senegalu jednotky Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex); konstatuje, že senegalská vláda se zdráhá dohodu o postavení jednotek podepsat; konstatuje, že dohodu o postavení jednotek lze uzavřít pouze pod podmínkou, že bude, a to i během operací, přísně dodržovat ochranu lidských práv a osobních údajů, zásadu nenavracení, zákaz svévolného zadržování a zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, jak je zakotveno v čl. 73 odst. 2 nařízení (EU) 2019/1896¹; trvá na tom, aby byla do dohody začleněna jasná doložka o lidských právech a záruky odpovědnosti v Senegalu a ustanovení o podávání zpráv o porušování lidských práv agenturou Frontex v souvislosti se všemi činnostmi v oblasti migrace a azylu, které v Senegalu provozuje;
2. vyzývá k tomu, aby byl do všech misí agentury Frontex začleněn odpovídající mechanismus monitorování lidských práv v rámci její činnosti, a to prostřednictvím nasazení osob z agentury Frontex pověřených sledováním základních práv ve třetích zemích a jasného závazku k transparentnosti a sdílení informací o činnostech této agentury;
3. vyzývá Komisi, aby před uzavřením jednání se Senegalem důkladně a nezávisle posoudila situaci v oblasti lidských práv v této zemi, pokud jde o zacházení s migranty a uprchlíky a příslušné oblasti, na něž se vztahuje dohoda o postavení jednotek, s cílem plně posoudit dopad případné spolupráce a vyjednat nezbytné záruky;
4. zdůrazňuje, že zahájení operativních činností agentury Frontex v rámci dohody o postavení jednotek by mělo plně respektovat, prosazovat a posilovat lidská práva a

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní strážce a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624 (Úř. věst. L 295, 14.11.2019, s. 1).

hodnoty EU, a to i pokud jde o ochranu osobních údajů, zásadu nenavracení, zákaz svévolného zadržování a zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání; domnívá se, že tento aspekt by měl být začleněn do každé dohody o postavení jednotek, která zajišťuje operace agentury Frontex ve třetích zemích;

5. domnívá se, že je nezbytné, aby zaměstnanci agentury Frontex, kteří v souvislosti se svou činností v Senegalů získali imunitu, i nadále nesli odpovědnost podle právních předpisů EU nebo členských států; vyzývá výkonného ředitele, aby přijal pokyny týkající se povinného zbavení vyslaného personálu imunity, v nichž upřesní, jak budou vyřizovány žádosti orgánů třetích zemí, a zakotví významnou úlohu úředníka pro otázky základních práv; domnívá se, že zaměstnanci agentury Frontex by se měli nejen vyvarovat spoluúčasti na porušování lidských práv ze strany senegalských bezpečnostních sil, ale měli by tyto kroky aktivně odsuzovat; vyzývá k vytvoření jasného, rychlého a účinného mechanismu s cílem zajistit odpovědnost zaměstnanců agentury Frontex v jejich domovské zemi;
6. vyzývá k tomu, aby byly zaměstnancům agentury Frontex vyslaným do Senegalů a senegalské pohraniční strážci poskytnuty jasné pokyny, vypracované po konzultaci s odborníky a organizacemi občanské společnosti, a odborná příprava týkající se regionální a senegalské situace v oblasti lidských práv a právního rámce, v souladu s nímž pracují, což zahrnuje mezinárodních právní předpisy v oblasti lidských práv a humanitární právní předpisy a normy;
7. vyzývá EU, aby pomohla senegalským orgánům posílit jejich kapacity pro odbornou přípravu a vzdělávání senegalských státních úředníků pověřených vyřizováním žádostí o azyl a stížností žadatelů o azyl;
8. vyzývá k důslednému, pravidelnému a transparentnímu podávání zpráv o činnostech agentury Frontex prováděných v Senegalů podle případné dohody o postavení jednotek se zaměřením na dodržování lidských práv a na situaci související s lidskými právy;
9. domnívá se, že vnitrostátní orgány a instituce působící v oblasti lidských práv musí mít přístup ke všem informacím, které považují za nezbytné ke kontrole dopadu této dohody o postavení jednotek na řízení migrace v Senegalů a ke kontrole postupů senegalských bezpečnostních sil při řízení migrace, jakož i rizik a důsledků v oblasti lidských práv;
10. bere na vědomí úsilí, které senegalské orgány vyvíjejí při přijímání migrantů a uprchlíků v regionu a vyřizování jejich žádostí; poukazuje na opakované případy vytlačování migrantů a uprchlíků z mauritánských a malijských hranic do Senegalů a tyto praktiky odsuzuje; opakuje a zdůrazňuje, že agentura Frontex by se neměla podílet na žádné formě vytlačování; vyzývá EU, aby i nadále Senegal podporovala při poskytování odpovídající ochrany migrantům a uprchlíkům, kteří zemí projíždějí, a pomáhala mu budovat kapacity a posilovat azylové řízení; vyzývá k tomu, aby byl v případě uzavření dohody o postavení jednotek vytvořen mechanismus, který by zajistil účinnou právní ochranu pro osoby dotčené opatřeními agentury Frontex;
11. vyzývá k vytvoření spolehlivého a účinného mechanismu pro podávání a vyřizování stížností, který bude nezávislý a snadno přístupný veřejnosti, a mechanismu pro hlášení incidentů v souvislosti s činnostmi agentury Frontex; domnívá se, že tento mechanismus pro hlášení incidentů by měl zaručit anonymitu a důvěrnost jednotlivců, kteří podávají

zprávy o činnostech agentury Frontex, jež jsou v rozporu s mezinárodním humanitárním právem nebo lidskými právy;

12. vyzývá EU a senegalské orgány, aby při přípravě dohody o postavení jednotek umožnily inkluzivní, konstruktivní a transparentní dialog; v této souvislosti zdůrazňuje, že je důležité, aby se EU zapojila do pravidelného dialogu s místními organizacemi na ochranu lidských práv a dalšími nevládními organizacemi o situaci v oblasti lidských práv v zemi;
13. je toho názoru, že nasazení personálu agentury Frontex do Senegalu a provádění operativních činností s místními a regionálními bezpečnostními silami lze uskutečnit pouze tehdy, bude-li možné zajistit migrantům a žadatelům o azyl odpovídající ochranu lidských práv v průběhu celého procesu jejich žádosti nebo návratu;
14. domnívá se, že v případě soustavného a závažného porušování lidských práv podle norem Mezinárodního trestního soudu by EU a Frontex měly svou činnost v oblasti migrace a azylu prováděnou ve spolupráci se senegalskými orgány podle dohody o postavení jednotek pozastavit;
15. trvá na tom, aby byla rozvojová pomoc ze strany EU a jejích členských států poskytována zcela transparentně a pod parlamentní kontrolou;
16. vyzývá Komisi, aby podporovala místní organizace občanské společnosti, které chrání a prosazují práva migrantů, jakož i ty, které monitorují spolupráci senegalských orgánů s agenturou Frontex;
17. vyzývá Komisi, aby zajistila, že uzavření této dohody o postavení jednotek se Senegalem a činnost, kterou agentura Frontex v této zemi rozvíjí, nebudou lidem bránit v uplatňování práva na svobodu pohybu zaručeného Smlouvou o Hospodářském společenství států západní Afriky, která stanoví dlouhodobé vytvoření zóny volného pohybu zboží, kapitálu a osob;
18. vyzývá EU a její členské státy, aby zajistily bezpečné a legální cesty pro migranty a uprchlíky, kteří v Senegalu žijí nebo jím projíždějí a hledají lepší život v EU.

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	20.9.2023
Výsledek konečného hlasování	+ : 29 - : 5 0 : 23
Členové přítomní při konečném hlasování	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, Marisa Matias, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Vladimír Bilčík, Angel Dzhambazki, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreou, Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

29	+
PPE	Željana Zovko
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Thomas Waitz

5	-
ID	Anna Bonfrisco, Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis
The Left	Giorgos Georgiou

23	0
ECR	Angel Dzhambazki, Hermann Tertsch
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez
The Left	Marisa Matias, Manu Pineda, Mick Wallace

Význam zkratek:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se

INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

Datum přijetí	31.1.2024						
Výsledek konečného hlasování	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 10px;">+:</td> <td style="text-align: right;">35</td> </tr> <tr> <td style="width: 10px;">-:</td> <td style="text-align: right;">31</td> </tr> <tr> <td style="width: 10px;">0:</td> <td style="text-align: right;">0</td> </tr> </table>	+:	35	-:	31	0:	0
+:	35						
-:	31						
0:	0						
Členové přítomní při konečném hlasování	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Annika Bruna, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Patricia Chagnon, Clare Daly, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Sophia in 't Veld, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Moritz Körner, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nuno Melo, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Diana Riba i Giner, Birgit Sippel, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Elena Yoncheva						
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Delara Burkhardt, Susanna Ceccardi, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund, José Gusmão, Beata Kempa, Jaak Madison, Philippe Olivier, Anne-Sophie Pelletier, Paul Tang, Róza Thun und Hohenstein, Loránt Vincze, Juan Ignacio Zoido Álvarez						
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Isabel Benjumea Benjumea, Ana Collado Jiménez, Margarita de la Pisa Carrión, Emmanouil Fragkos, José Manuel García-Margallo y Marfil, Vlad Gheorghe, Svenja Hahn, Petra Kammerevert, Miapetra Kumpula-Natri, Georgios Kyrtos, Antonio López-Istúriz White, Francisco José Millán Mon, Alin Mituța, Dolors Montserrat, Hermann Tertsch						

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

35	+
NI	Martin Sonneborn
Renew	Lucia Ďuriš Nicholsonová, Vlad Gheorghe, Svenja Hahn, Sophia in 't Veld, Moritz Körner, Georgios Kyrtos, Alin Mituța, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Róza Thun und Hohenstein
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Delara Burkhardt, Sylvie Guillaume, Marina Kaljurand, Petra Kammerevert, Miapetra Kumpula-Natri, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Birgit Sippel, Paul Tang, Elena Yoncheva
The Left	Clare Daly, Cornelia Ernst, José Gusmão, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Briemont, Damien Carême, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

31	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Emmanouil Fragkos, Assita Kanko, Beata Kempa, Margarita de la Pisa Carrión, Hermann Tertsch
ID	Annika Bruna, Susanna Ceccardi, Patricia Chagnon, Nicolaus Fest, Jaak Madison, Philippe Olivier, Annalisa Tardino
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Ana Collado Jiménez, Lena Düpont, José Manuel García-Margallo y Marfil, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Antonio López-Istúriz White, Nuno Melo, Francisco José Millán Mon, Dolors Montserrat, Nadine Morano, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Tomas Tobé, Loránt Vincze, Juan Ignacio Zoido Álvarez

0	0

Význam zkratek:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se